

Hibru

Te launiu e taataa i na Hibru

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata **1.1—1.3**

Krais e hakanaaniu i aruna na ensel **1.4—2.18**

Krais e hakanaaniu i aruna na tama hakamat-tua **3.1—4.13**

Krais te Maatua Hakanaaniu **4.14—6.20**

Melkisedek **7.1—7.28**

Krais e hakanaaniu i aruna te tattara e ivi **8.1—9.28**

Krais e mate no tokonaki na kanohenua **10.1—10.39**

Te hakatina hakamaoni **11.1—12.29**

Na tattara hakaotioti **13.1—13.25**

Jisas ko te maihu TeAtua

¹ I mua roo tammaki na vahao ia ma na ara TeAtua ni tattara ake na profet raa ki tattara ake na tipuna taatou raa, ² e meia i roto na aho nei, TeAtua ku tattara mai taatou i na mahi te Tamariki Aia raa; te Tama Aia ni hirihiri ki ttino na mee hakatoa i te hakaotioti, ia te Tama hoki TeAtua ni pena iho na mee hakatoa i roto te maarama nei. ³ Tama raa e hakamahina mai na mahi hai mmahi TeAtua, tena Aia Hokoia e tipu roo pera ma TeAtua, tena Aia e pena te maarama nei hakaatoa ma na mahi na tattara Aia. Aia e ssoro na hai sara te maarama nei raa no otī, tena Aia ku noho i te vahi laaua TeAtua te Tama na Mahi Hai mmahi raa.

Na mahi te Tamariki TeAtua

⁴ Te Tamariki TeAtua raa e hakanaaniu i aruna na ensel, e ssau pera ma te inoa TeAtua e kou ake Aia raa e hakanaaniu i aruna na inoa na ensel raa hoki. ⁵ Maitaname TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma,

“Akoe he Tamariki Anau;
te aho nei Anau ku mee mo Tamana akoe.”
Ia TeAtua hoki ni se hai tattara e tattara ake he ensel ma,

“Anau ku mee mo Tamana tama raa, tena tama raa ku mee mo tama Anau.”

⁶ Emeia te saaita TeAtua ku mee ki kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai i te maarama nei, Aia e meake ma:

“Kootou na ensel Anau raa hakaatoa ki lotu ake Tama raa.”

⁷ Emeia i te vahi na ensel raa, TeAtua e tattara ake ma,

“Anau e mee na ensel Anau raa ki ssau pera ma ni matani,

tena ki mee na tama hehekau Anau raa ki ssau pera ma ni ahi.”

⁸ Ia i te vahi te Tamariki Aia raa, TeAtua e tattara ma,

“Te Hakamaatua ana Akoe raa e me ki moe tahi se isi te hakaoti!

Na mahi Akoe raa e kou mai te tauareka i na tama hakaatoa.

⁹ Akoe e hihai koi na tiputipu e ttonu,
tena ki se hihai na mee e ssara.

Tera hea Anau, TeAtua Akoe raa ni hirihiri Akoe,
tena ki kou atu Akoe te hihia e rahi e raka ma te hihia na soa Akoe raa hakaatoa.”

¹⁰ TeAtua e tattara hoki ma,

“TeAriki, Akoe e pena iho te maarama nei i te kaamata roo,

tena ki pena te vaelani raa ma na rima roo Akoe.

11 Na mee roo hakaatoa e me ki seai,
e meia Akoe e me ki noho tahi roo,
na mee raa e me ki oo no se mmau pera ma ni
paamaro.

12 Akoe e me ki hatuhatu na mee raa pera ma ni
kaukahu,
ia na mee raa e me ki ssau pera ma na hekau.

Emeia Akoe e me ki tipu koi peenaa na vahao
hakaatoa, tena te ora Akoe raa se lavaa te
isi te hakaoti.”

13 TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma:
“Noho i te vahi laaua Anau nei ki tae roo te saaita
Anau e tuku na tama e kiri lloto akoe raa i
raro na tapuvae akoe raa pera ma he tuai.”

14 Kaa na ensel raa niaa? Na ensel raa ni anana
tera e hehekau ma TeAtua. Tena TeAtua e kauna
na tama raa ki oo no tokonaki na tama e me ki too
te ora e ora tahi raa.

2

Hakallono na tattara Krais

1 Tera hea taatou ki ttaohi mmau na tattara te
hakamaoni taatou ni llono raa, ki se lavaa taatou
te oo no mmao. **2** Na tattara na ensel raa ni kou
ake na tipuna taatou raa ni tattara hakamaoni,
tena na tama hakaatoa ni se hakallono no tauttari
na tattara raa ni too na hakalono lliihu e tau ma
laatou. **3** Kaa he ara peehee taatou e lavaa te
hakassao kame taatou se hakallono na tattara te
ora raa? TeAriki Hokoia ni kou mai na tattara
te ora e ora tahi raa, tena na tama ni llono na
tattara nei raa e huri mai pera ma na tattara raa
e hakamaoni. **4** TeAtua Hokoia e huri mai pera
ma na tattara Aia raa e hakamaoni i na mirakol
ia ma na mee taualleka Aia ni ppena raa, tena ki

vaevae na hoki TeAnana Tapu raa tautari te hihai Aia.

Te Tama hakamaoni e me ki tokonaki taatou ki ora

⁵ TeAtua se tuku ma na ensel raa ki hakamattua i aruna te maarama hoou tera e me ki hamai raa; te maarama taatou e tattara raa. ⁶ Ia e ssau pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, “TeAtua, na tama te maarama nei raa ni tama peehee ki maanatu hai mahi Akoe i na tama naa?

Na tama naa ni tama vare koi,
kaa Akoe e mmata hakaraoi peehee na tama naa?

⁷ Akoe e pena na tama raa ki mouraro hakamarie i na ensel;

Akoe e kou ake na mahi hai mmahi na tama
⁸ ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa.”

Te tattara raa e mmau ma TeAtua e pena na tama “ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa”; te tattara nei e tattara na mee roo hakaatoa. Emeia taatou ku se kkite ma na tama e hakamattua i aruna na mee roo hakaatoa te saaita nei. ⁹ Emeia taatou e kkite Jisas, Tama raa ni hamai no mouraro na ensel raa paa saaita koi, tena Tama raa ki mate ma na tama hakaatoa i na mahi TeAtua. Taatou e kkite pera ma te saaita nei, Tama raa ku noho ma na mahi hai mmahi, e mee Aia ni hakalono llihu no mate. ¹⁰ TeAtua te Tama e pena na mee roo hakaatoa raa, ia na mee hakaatoa tera e mmoe i na rima Aia raa e mee te ora Jisas raa no kaatoa i na hakalono llihu Aia ni too raa, ma ki lavaa tammaki na tamalliki te oo ake no nnoho ma Aia i te vaelani. Maitaname Jisas ko te Tama e hakattaki na tama ki too te ora e ora tahi.

¹¹ Jisas e mee na tama ki matahua i na hai ssara laatou, tena Aia ma na tama hakaatoa tera ku matahua raa e isi te Tamana hokotahi. Tera hea Jisas se napa te kanna ma na tama raa ni taina ia ma ni kaave Aia. ¹² Jisas e meake TeAtua:

“Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa hea Akoe ni ppena raa;

Anau e me ki hakammaha Akoe na saaita na tama raa e kkutu.”

¹³ Jisas e tattara hoki ma, “Anau e me ki hakatina tahi TeAtua.” Tena Aia e tattara hoki ma, “Teenei Anau ku nnoho ma na tamalliki TeAtua ni kou mai Anau raa.”

¹⁴ Tena na tamalliki Aia e kanna ma ni tamalliki raa ko na tama e isi na punnohi ia ma na toto raa. Tera hea Jisas Hokoa ni hamai no tipu pera ma na tama hakaatoa, tena ki noho ma na tama raa. Aia e pena peenei, tena te mate Aia raa e me ki seu na mahi Satan; te tama e isi na mahi i aruna te mate raa, ¹⁵ tena Aia e me ki hakasao na tama e nnoho i raro na mahi Satan i roto na ora laatou raa, e mee na tama raa e mattaku te mmate. ¹⁶ Maitaname ku matahua pera ma Aia se hamai ki tokonaki na ensel, e meia Aia e hamai ki tokonaki na mokopuna Abraham raa. ¹⁷ Te mee nei e huri mai pera ma Aia e tau te hamai no tipu pera ma na tama Aia raa i na tiputipu hakaatoa, ki lavaa Aia te hehekau hakamaoni ma TeAtua pera ma he Maatua Hakanaaniu e manava aroha ki ssirihia na hai sara na tama. ¹⁸ Tena te saaita nei Aia e lavaa te tokonaki na tama e tatakore ria raa, maitaname Aia Hokoa ni tatakore ria, tena ki hakalono llihu.

3*Jisas e hakanaani i aruna Moses*

¹ Aku taina ma aku kaave te lotu raa ko na tama TeAtua ni kanna raa! Mannatu Jisas, te Tama TeAtua ni kauna ria mai pera ma he Maatua Hakanaani i te vahi te hakattina taatou e tattara nei raa. ² Jisas e hakamaoni roo i TeAtua, te Tama ni hirihiri Aia ki ppena te uata nei raa, e ssau pera ma Moses e hakamaoni te uata aia i roto te hare TeAtua raa. ³ Te tama e hakatuutuu te hare raa e hakanaani roo i aruna te hare aia e hakatuutuu raa. Ia e ssau hoki, Jisas e hakanaani roo i aruna Moses. ⁴ Hakamaoni, na hare hakaatoa e isi te tama e hakatuutuu, tena TeAtua ko te Tama e pena na mee roo hakaatoa. ⁵ Moses e hehekau hakamaoni pera ma he tama hehekau i roto te hare TeAtua raa, tena aia e tattara hoki na mee TeAtua e me ki tattara mai i muri raa. ⁶ Emeia Krais ko te Tama e hakamaatua hakamaoni i roto te hare TeAtua raa. Taatou ko na hare TeAtua kame taatou e taohi mmau na hakattina taatou i na mee taatou e mannatu ma ki too raa.

Na tama TeAtua raa e me ki hamalollo

⁷ Ia e ssau hoki pera ma TeAnana Tapu raa ni tattara ma:

“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,

⁸ tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou raa,

te saaita laatou ni hai na haeo TeAtua i te aho hokotahi i roto te kina e tuu mahoa raa,

ia te saaita naa hoki na tama raa e hahaaite na mahi TeAtua.

⁹ TeAtua e mee ma:

Na tama raa ni tatakore,

tena ki hahaaite Anau te aho naa,

niaina roo ma laatou ni kkite na mee Anau ni
ppena i roto tipu haa na hetau raa.

10 Tena Anau ki roto no meake na tama raa ma,
Na tiputipu na tama raa e sakkino, tena laatou se
hihhai ki tautari na tuaa Anau raa.

11 Anau ku roto roo,
tena Anau ki tuku te tattara Anau ma:
Na tama nei se lavaa te oo no ttæ i te kina Anau e
me ki kou ake laatou ki hamalollo raa!"

12 Aku taina te lotu, hakamattonu roo! Auu se
tiaki na hakataakoto sakkino raa ki arato kootou
ki mmao i taha ma TeAtua tera e ora tahi raa.

13 Emeia ki se lavaa he tama kootou te tteiho i
na hahaaite no hakatapanatta, tena kootou ki
tokonaki kootou hokkootou te aho ma te aho ki
tau ma te tattara ma, "Te Aho nei," tera e mmau
i roto te Launiu Tapu ki tattara mai taatou raa.
14 Maitaname taatou e hukkui ma Krais kame taatou
e ttaohi mmau na hakattina kaamata taatou
raa no ttæ te hakaoti.

15 Teenei hea te Launiu Tapuraa e tattara ma:
"Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna
kootou i mua raa te saaita laatou ni tattara
haeo TeAtua raa."

16 Koai na tama ni llono te reo TeAtua raa, tena
ki tattara haeo Tama raa raa? Aanei ko na tama
hakaatoa tera Moses ni hakattaki i taha ma Isip
raa. **17** Koai na tama tera TeAtua ni roto i roto
tipu haa na hetau raa? Aanaa ko na tama ni
ppena na mee e ssara raa, tena na tama naa ni

hhina no mmate i roto te kina e tuu mahoa raa.
18 Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara Aia ma,
"Na tama nei se lavaa te oo no ttæ i te kina Anau
e maanatu ma ki kou ake ki hamalollo laatou
raa." TeAtua e tattara na tama hee? Aanaa ko na

tama e tattara sakkino Aia raa. ¹⁹ Taatou e kkite pera ma na tama nei ni se lavaa te ttae i te kina raa, e mee laatou ni se hakattina.

4

¹ Te saaita nei TeAtua ku kou mai te tattara Aia ni hakamoe ma taatou e me ki too te hamalollo Aia ni tattara mai raa. Emeia taatou ki mattaku ka oti taatou ku se ttae i te kina raa. ² Maitaname taatou e llono na tattara te Rono Tauareka raa, e ssau pera ma na tama raa hoki. Na tama raa ni llono na tattara raa hoki, e meia na tattara raa se tokonaki laatou, maitaname te saaita laatou ni llono na tattara raa, na tama raa se hihhai ki hakattina no too na tattara raa. ³ Tena taatou na tama e hakattina raa e me ki too te hamalollo TeAtua e tattara mai raa. E ssau pera ma Aia ni tattara mai ma:

“Anau e roto no hakamoe te tattara nei:
‘Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me
ki kou ake ki hamalollo laatou raa!’”

Aia e ppehi te tattara nei niaina ma Aia ku oti te pena na uata roo hakaatoa kaamata te saaita Aia ni pena mai te maarama nei raa. ⁴ Maitaname e isi te kina i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahi te aho hakahitu ma, “TeAtua e hamaroro i na uata Aia raa hakaatoa i te aho hakahitu raa.” ⁵ Tena na tattara TeAtua nei e hhura hoki ma,

“Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me
ki kou ake ki hamalollo laatou raa.”

⁶ Na tama kaamata ni llono te Rono Tauareka raa se too te hamalollo raa, maitaname laatou ni se hakattina. Emeia e isi na tama e me ki too te hamalollo raa. ⁷ Te mee nei ku hakamaoni e mee TeAtua ku tuku teeraa aho e mee ma “te Aho nei”. Ia ku llavaa roo na hetau ku llaka, tena Aia

ki tattara ake Devit, tena Devit ki tattara iho na tattara nei i roto te Launiu na Rue aia raa ma:
“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
tena auu se hakatapanatta.”

⁸ Kame Josua ni kou ake na tama raa te hamalollo TeAtua ni tattara raa, tena TeAtua se lavaa te tattara ma e isi teeraa aho hoki. ⁹ Emeia taatou e illoa pera ma TeAtua e isi te aho e tuku ma taatou ki hamalollo pera ma Aia ni hamaroro i te aho hakahitu raa. ¹⁰ Maitaname na tama e too te hamalollo TeAtua e tattara raa e me ki hamalollo ma na uata laatou raa, e ssau pera ma TeAtua ni hamaroro ma na uata Aia raa. ¹¹ Tena taatou ki hai na mahi taatou no too te hamalollo raa ki se lavaa ni tama taatou te maoha no se too te hamalollo raa e mee laatou se hakattina.

¹² Na tattara TeAtua raa e ora, ia e hai mmahi, ia e kkaa roo i aruna na paraamoia tera e hakkaa saa vahi raa. Na tattara TeAtua raa e lavaa te ttuu roo no tae i te kina te anana ia ma te ora raa e hukui, ia i te kina hoki na hukui te tinotama raa e hukui ma na uka raa. Na tattara raa e hakatonutonu hea te hatu manava raa e hihai. ¹³ Se hai mee e huu i na karemata TeAtua: na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa e mmoe hua koi i na karemata TeAtua. Teenaa ko te Tama taatou e me ki hakari ake na tiputipu hakaatoa taatou e isi raa.

Jisas ko te Maatua Hakanaaniu taatou

¹⁴ Tena taatou ki ttaohi mmau na hakatina taatou e tattara raa. Maitaname taatou e isi te Maatua Hakanaaniu tera ni haere no tuu i mua TeAtua, teenaa ko Jisas te Tamariki TeAtua raa. ¹⁵ Te Maatua Hakanaaniu taatou raa e iroa laoi roo na ora taatou e matanaennae raa. Maitaname Aia ni hahahaite ria hoki na hahahaite

hakaatoa taatou e ttiri raa, e meia Aia se hai mee e ssara ni ppena. ¹⁶ Ia taatou ki se mattaku, tena ku hakahhura no oo atu i te nohorana e pii roo te tauareka TeAtua raa, ki lavaa taatou te too te hai aroha ia ma te tauareka, ia ki kkite hoki te tokonaki te saaita na hainnata.

5

¹ TeAtua e hirihiri na maatua hakananniu raa i roto na taanata te manava na maatua raa ki hehekau ma Aia ki hoki ake na hoki ki tokonaki na tama raa ki ssoro na hai sara laatou raa i taha. ² Maitaname te Maatua Hakanaaniu raa e isi na hai sara aia hokoia, tena aia e me ki hai aroha na tama e ppena na mee e ssara raa. ³ Ia e mee hoki aia hokoia e isi na hai sara, tena aia ki hoki ake na hoki raa, ia se mee ma na hoki raa e me ki ssoro koi na hai sara na tama raa, e meia na hoki raa e me ki ssoro hoki na hai sara aia raa. ⁴ Se hai tama e hakatuu aia hokoia ki mee mo maatua hakanaaniu. TeAtua Hokoia e hirihiri na tama ki mee mo maatua hakanaaniu, e ssau koi pera ma Aron.

⁵ Tena Krais e mee peeraa hoki, Aia se tuku Aia Hokoia ma ki hakanaaniu pera ma he maatua hakanaaniu. Emeia TeAtua e tattara ake i Tama raa ma:

“Akoe he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe.”

⁶ Ia e mmau hoki teeraa kina i roto te Launiu Tapu ma,

“Akoe e me ki mee mo maatua na vahao hakaatoa pera ma ko Melkisedek.”

⁷ I roto te maarama nei Jisas e tani no hoki ake na lotu Aia raa hakamaroa roo i TeAtua, te Tama e lavaa te tokonaki Aia i taha ma te mate raa. E

mee Aia hakatina roo hakamaoni, tena TeAtua ki hakarono te lotu Aia raa.⁸ Ia niaina ma Aia he Tamariki TeAtua, e meia Aia e huri mai te saaita Aia ni hakalono lilihu raa pera ma Aia e hakarono no tautari.⁹ Te saaita na uata Aia raa hakaatoa ku oti, Jisas ku tokonaki na tama hakaatoa e tautari Aia raa ki too te ora e ora tahi raa,¹⁰ tena TeAtua ki hirihiri Tama raa ki mee mo Maatua Hakanaaniu pera ma ko Melkisedek.

Auu se tiaki na hakattina kootou

¹¹ Teenei koi te kooina maatou e lavaa te tattara atu na mee nei, e meia e hainattaa roo maatou te tattara hakamatahua atu, maitaname kootou e hainattaa roo te illoa.¹² Saaita roroa roo kootou e hakattina, tena kootou ku tau te mee pera ma ni tisa. Emeia kootou ki hakallono i mua alaa tama e tattara atu kootou na tattara TeAtua raa. Kootou ku tau roo te kkai na kai matakau te saaita nei, e meia kootou koi eunu koi na vai uu.¹³ Na tama e unu koi na vai uu raa ni tamalliki, ia se illoa hea e tonu ia ma hea e sara.¹⁴ Emeia na kai matakau raa ni kai na tama mattua. Kootou ki akoako ki illoa kootou hea e tauareka ia ma hea e haeo.

6

¹ Taatou ki tiaki na akoako kaamata roo taatou ni llono raa, tena ku kkira ki too na akoako te lotu tera e tau ma na tama ku mattua raa. Taatou se lavaa hoki te vakkai no tattara na akoako kaamata taatou ni llono ma ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino, ia ma ki hakattina TeAtua,² ia ma ki akoako i te hakoukou tapu, ia ma na tiputipu ki mee taatou ki matahua, ia ma ki hakapiri na rima i aruna na tama, ia ma te ora muri i taha ma te mate, ia ma te hakatonutonu

hakaoti raa. ³ Emeia taatou ki kkira koi niaa koi oo mai raa! Ia teenei hea taatou e me ki ppena kame TeAtua e hihai.

⁴ Ia kaa na tama ku tiaki na hakattina laatou raa e me ki vakkai peehee no ui na hai sara laatou raa? Na tama naa ni nnoho i roto te maahina, ia na tama naa ni too na hoki i te vaelani, tena ki too hoki TeAnana Tapu, ⁵ tena na tama naa e illoa laoi pera ma na tattara TeAtua raa e taualleka, ia e illoa hoki i roto laatou na mahi TeAtua tera koi oo mai i muri raa. ⁶ Tena ki oti laatou ku tiaki na hakattina laatou raa! Ia e hainattaa roo ki kou mai muri na tama naa ki ui na hai sara laatou raa, e mee na tama naa ku tii hakaraoi te Tamariki TeAtua raa i mua na karemata na tama hakaatoa.

⁷ TeAtua e hakatapu te kerekere tera eunu te vai reurehu raa ma ki hhomo na mee e me ki tokonaki na tama e tuei te kerekere raa. ⁸ Emeia kame te kina naa e hhomo koi na veve sakkino raa, tena TeAtua e tuku te haeo i te kina naa, tena te kina naa e me ki ttuni ria te ahi ki vela.

⁹ Aku soa laoi roo, niaina maatou e tattara peenei, e meia maatou e illoa i te vahi kootou. Maatou e illoa pera ma kootou e too te hakatapu hakamaoni e me ki kou atu te ora e ora tahi raa. ¹⁰ TeAtua e hakamaoni. Aia se lavaa te ssiri na mee kootou ni ppena raa, ia ma te laoi kootou ni huri ake Aia tera kootou koi ttaohi te aho nei i te tokonaki kootou alaa hakattina ana raa. ¹¹ Te mee roo maatou e hihhai raa ma kootou ki ttaohi mmau na hakattina kootou raa ki ttae te hakaoti, ki lavaa na mee kootou e mamannatu raa te ttae atu hakamaoni. ¹² Maatou se hihhai ma kootou ki matanaennae, e meia kootou ki mataora pera ma na tama e hakattina, ia e varatoa te nnoho raa, tena kootou e me ki too hea TeAtua e tattara ma ki kou atu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

¹³ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham raa, Aia e kou ake te tattara hakamaoni hea Aia e me ki pena raa. Aia e ttapa te inoa Aia raa ma ki hakamaoni te tattara raa, maitaname se hai tama e hakanaaniu i aruna Aia. ¹⁴ Aia e meake ma, “Anau e tattara hakamaoni atu akoe pera ma Anau e me ki hakatapu akoe ki tam-maki na hai mokopuna akoe raa.” ¹⁵ Abraham e varatoa roo te noho, tena aia ki too hea TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa. ¹⁶ Te saaita na tama e hakamoe te tattara, tena na tama naa e me ki ttapa te inoa teeraa tama e hakanaaniu i aruna laatou ma ki hakamaoni na tattara laatou raa. ¹⁷ TeAtua e hihai ki tattara hakamatahua ake i na tama e me ki too hea Aia ni tattara ma ki kou ake raa pera ma Aia se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia, kito Aia ki hakapaa ake na tattara hakamaoni Aia raa ki hakamaoni na tattara raa. ¹⁸ Aanei na mee e rua tera se lavaa te hakatike ria, tena TeAtua se lavaa te mariu. Ia taatou na tama ku lave te hakamaoni Tama raa; taatou ki ttaohi mmau na hakattina taatou raa i na mee koi oo mai i muri raa. ¹⁹ Na tattara hakamaoni TeAtua raa e ssau pera ma he taura i roto na ora taatou. Tera hea taatou ku lavaa te uru no ssae i muri te paamaro e tootoo i te Hare Tapu i te vaelani raa no ttae i te kina e tapu kkini raa. ²⁰ Jisas e haere i mua taatou i te kina raa ki tokonaki taatou, tena Aia ku noho tahi pera ma he maatua hakanaaniu e ssau pera ma ko Melkisedek.

¹ Melkisedek taatou e tattara nei ko te tuku i Salem, tena aia ko te maatua TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa. Te saaita Abraham ni ppuhu ma na tuku e haa raa no oti, aia ku vaakai muri, tena Melkisedek ki haere ake no ttiri laaua, kito aia ki hakatapu tama raa, ² tena na mee hakaatoa Abraham ni too raa, aia e vvae sanahuru na tuhana, tena ki kou ake te hakasehui na tuhana raa iaa Melkisedek. (Te hakataakoto te inoa kaamata Melkisedek raa ko “Te Tuku e Tonu tahi”, ia e mee aia ku tuku i Salem, tena te inoa aia raa ku mee ma ko “Te Tuku te Noho laoi”.) ³ Ia se hai tama e iroa te tamana ia ma te tinna Melkisedek ia ma na tipuna aia raa; ia se hai tama e iroa te saaita aia ni haanau iho ia ma te saaita aia ni mate. Melkisedek e ssau pera ma ko te Tamariki TeAtua raa; aia e noho tahi peeraa ma he maatua.

⁴ Tena kootou e kkite na mahi Melkisedek. Abraham te tipuna taatou raa e kou ake te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa aia ni too i te kina te taua raa. ⁵ Taatou e illoa pera ma na tuaa raa e tattara ake na maatua i roto te manava Livai raa ki too te hakasehui na tuhana te kanohenua Israel, aanaa ko na tama koi i roto te manava laatou raa, niaina ma laatou ni mokopuna Abraham. ⁶ Melkisedek seai ma he tama i roto te manava Livai, e meia aia e too te hakasehui na tuhana na mee hakaatoa Abraham ni too i te kina te taua raa. ⁷ Tena taatou e illoa pera ma te tama e hakatapu raa e hakanaaniu i aruna te tama e hakatapu ria raa. ⁸ I te vahi taatou, na maatua e too te hakasehui na tuhana raa ni tama e me ki oti ku mmate; e meia i te vahi Melkisedek, aia e too te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa Abraham ni too raa, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma tama raa ni se mate. ⁹ Ia tena taatou e

tau te tattara peenei, te saaita Abraham ni kou ake te tuhana Melkisedek raa, Livai (te tipuna na maatua ni too na tuhana raa) ni kou ake hoki te tuhana raa iaa Melkisedek. ¹⁰ Maitaname te saaita naa Livai se ki haanau, e meia Livai e moe i roto te toto Abraham te tipuna aia raa, tena Livai e hai hoki i te kina naa te saaita Melkisedek ni haere no ttiri Abraham raa.

¹¹ Niaina ma na tuaa Moses raa e tattara ma na maatua na mokopuna Livai raa ki too na tuhana na tama Israel raa, e meia na maatua raa se lavaa te tokonaki na tama raa ki matahua. Tena ku tau roo he maatua e ssau pera ma ko Melkisedek ki hamai. ¹² Ia kame na maatua raa e senisi, tena na tuaa raa e me ki senisi hoki. ¹³ Tena TeAriki taatou tera na tattara nei e tattara raa e me ki tteiho mai i teeraa manava, tena se hai tama te manava naa ni mee pera ma he maatua i mua. ¹⁴ Taatou hakaatoa e illoa pera ma te Tama naa e hamai i te manava Juda, tena Moses ni se tattara hoki te manava nei te saaita aia ni tattara i te vahi na maatua raa.

Jisas e ssau pera ma ko Melkisedek

¹⁵ Tena te mee nei ku hamai roo no matahua e mee e isi teeraa maatua hoki ku hakahura mai, tena Aia e ssau roo pera ma ko Melkisedek. ¹⁶ Na tuaa te maarama nei raa se hakanoho Tama raa pera ma he maatua, e meia Tama raa he maatua i na mahi te ora se isi te hakaoti raa. ¹⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Akoe e me ki noho tahi roo pera ma he maatua, e ssau pera ma ko Melkisedek.”
¹⁸ Tena na tuaa i mua raa ku hakaheke ria i taha, maitaname na tuaa raa ku se ivi. ¹⁹ Ia e mee na tuaa Moses raa ku se lavaa te mee he mee ki

matahua. Tena e isi te ara ku taaraki ma taatou te saaita nei ki lavaa taatou te tappiri ake TeAtua.

²⁰ Ia teeraa mee hoki, te tattara hakamaoni TeAtua raa e moe. Ia se isi te tattara hakamaoni peenei ni moe te saaita alaa tama ku hakanno ho ria pera ma ni maatua. ²¹ Emeia TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni te saaita Jisas ku noho pera ma he maatua, tena Aia ki meake Tama raa:

“TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni, tena Aia se lavaa te tiaki te tattara Aia ni hakamoe raa:

‘Akoe e me ki noho tahi pera ma he maatua.’”

²² TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi i mua, e meia taatou e illoa pera ma te saaita nei, Jisas e hakamoe te tattara hakamaoni vahao nei ma taatou tera e raka roo ma te tattara hakamaoni i mua raa.

²³ E isi teeraa mee hoki: i mua raa e tammaki roo na maatua, e mee laatou ku mmate koi no se lavaa te ppena na uata laatou raa. ²⁴ Jisas e ora tahi, tena te uata Aia pera ma he maatua raa se lavaa te hakataka ake teeraa tama. ²⁵ Tera hea te aho nei Jisas e isi na mahi ki tokonaki na tama e hakattina no oo ake TeAtua raa, maitaname Jisas e me ki ora tahi ki tattara ma TeAtua i te vahi na tama naa.

²⁶ Tena Jisas ko te Maatua Hakanaaniu tera e tokonaki taatou niaa taatou e hihhai. Aia e tapu; Aia se isi na hai sara i roto Aia; Aia ku oti te havakkee ria i taha ma na tama hai ssara raa, tena ku noho i te vaelani i aruna raa. ²⁷ Tama raa se ssau pera ma alaa maatua hakananniu; Tama raa se hoki na hoki te aho ma te aho ki ssoro na hai sara Aia raa kaamata, tena ma ku ssoro na hai sara na tama. Tama raa e hoki

ake te hoki hokotahi koi tera e me ki moe tahi na vahao hakaatoa, teenaa ko te saaita Aia ni hoki Aia Hokoia ki mate raa. ²⁸ Na tuaa Moses raa e hirihiri na tama se matahua raa ki mee mo maatua hakanaaniu; e meia te tattara hakamaoni TeAtua raa e hamai i muri na tuaa raa no hirihiri te Tamariki Aia raa, te Tama e tonu tahi na vahao hakaatoa raa.

8

Jisas te Maatua Hakanaaniu taatou

¹ Te hakataakoto hakamaatua maatou e tattara atu kootou raa pera ma taatou ku isi te Maatua Hakanaaniu tera e noho i te vahi laaua i te Nohorana TeAtua Hakanaaniu i te vaelani raa. ² Tama raa e hehekau pera ma he Maatua Hakanaaniu i roto te Kina roo e Tapu i roto te paa hare TeAriki tera se hai tama taatou ni pena ma na rima aia raa.

³ Na maatua hakananniu raa e hirihiri ria ki hoki ake na manu raa i TeAtua pera ma ni hoki, ia tena te Maatua Hakanaaniu taatou raa ki isi hoki te mee ki hoki ake. ⁴ Peeraa Aia ki noho i te maarama nei raa, Aia se lavaa te noho pera ma he maatua, maitaname e isi na maatua e me ki hoki na hoki raa tautari na tuaa na Jiu raa. ⁵ Na uata laatou e ppena pera ma ni maatua raa e huri mai na tiputipu e ssau pera ma na tiputipu i te vaelani raa. Na tiputipu nei e ssau pera ma na tiputipu te saaita Moses. Te saaita aia ku tanattana ki pena te Paa Hare e Tapu raa, TeAtua e tattara ake aia peenei, “Hakamattonu no pena te hare naa tautari hea Anau ni tattara atu akoe i aruna te mouna raa.” ⁶ Emeia te saaita nei, Jisas ku too na uata e hakananniu i aruna

na uata na maatua raa e ssau pera ma te tattara e ivi Aia ni hakamoe no tonu i lottonu TeAtua ma te kanohenua tera e hakanaaniu i aruna te tattara hakamaoni i mua raa, maitaname te tattara hakamaoni vahao nei raa e tuunaki koi i na mee taualleka te kanohenua raa e me ki too raa.

⁷ Peeraa ki se hai mee e sara ma te tattara e ivi kaamata raa, taatou se lavaa hoki te isi teeraa tattara hakamaoni hakarua. ⁸ Emeia TeAtua e kite ma e isi te mee e sara te saaita Aia ni meake ma,

“TeAtua e tattara atu ma,

‘E isi te aho e me ki hamai, tena Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi vahao nei ma te kanohenua Israel ia ma te kanohenua Juda raa.

⁹ Te tattara e ivi nei e kee ma te tattara Anau ni hakamoe ma na tipuna kootou i mua, ite aho Anau ni taohi laatou ma te rima Anau raa no hakattaki i taha ma Isip.

Na tama raa se tauttari hakamaoni te tattara e ivi Anau ni hakamoe ma laatou raa,
tena Anau ki se hakarono hoki na tama raa.’

¹⁰ TeAtua e tattara hoki ma,

‘Teenei te tattara e ivi Anau e me ki hakamoe ma te kanohenua Israel na aho e oo mai i muri raa:

Anau e me ki hakammau na tuaa Anau raa i roto na kapuroro laatou,

tena ku taataa na tuaa raa i roto na hatu manava laatou.

Anau ko TeAtua na tama naa,

tena na tama naa e me ki mee mo tamalliki Anau.

¹¹ Se hai tama e me ki akoako ake a laa tama ia ma ku tattara ake a laa tama ma,

“Kootou ki illoa TeAriki*”:

Maitaname na tama naa e me ki illoa Anau kaamata na tama pammee raa,
tena ku haere no tae na tama mattua raa.

¹² Anau e me ki ssirihia na hai sara na tama naa,
tena Anau se lavaa te maanatu hoki na hai sara
na tama naa.”

¹³ TeAtua e tattara i te vahi te tattara hakamaoni
vahao nei raa, tena Aia e mee te tattara e ivi
kaamata raa no tuai, tena na mee hakaatoa ku
tuai raa se roroa e me ki oo no seai.

9

Te lotulotu te maarama nei ia ma te vaelani

¹ Te tattara e ivi kaamata raa e isi na tuaa ki
lotulotu, ia ki isi hoki he kina i te maarama nei
ki lotulotu. ² Tena na tama raa ku hakatuu te
paa hare e tapu, tena te kina i aho raa, na tama
raa e kanna ma, te Kina e Tapu. Tena te kina
hakatuutuu te lamu ia ma te tebol e mmoe na
haraoa e ttapu TeAtua raa e ttuu i roto te kina raa.

³ Tena i muri te paamaro e tootoo raa ko te kina e
ttapa ma, te Kina e Tapu Kkini roo. ⁴ Tena te olta
ki ttuni na insens e pena i na gol, ia ma te Papa e
Tapu e pena i na gol ia ma te lloo e pena i na gol e
mmoe na mana i roto raa ia ma te laakau Aron ni
hhomo na laumea raa hakapaa ma e rua na hatu
e mmau na tuaa raa e tuu i te kina raa. ⁵ Tena i
aruna te Papa raa e isi e rua na manu e ssau pera
ma ni tama tera e isi na pakau. E rua na manu
raa e huri ake pera ma TeAtua e noho i te kina
raa, tena na pakau laaua raa e ssora vaa aruna

---

* **8:11** 8.11 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Jeremaia
31.31–34. Iroto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi
Jihova

te kina e uiui na hai sara raa. Emeia teenei seai ma te saaita ki tattara hakamatahua atu na mee hakaatoa.

⁶ Tena na mee raa e mmoe peenei. Na maatua raa e me ki oo i te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa na aho hakaatoa ki ppena na uata laatou raa, ⁷ e meia te Maatua Hakanaaniu raa koi e me ki uru i te kina i hare e Tapu Kkini raa, tena aia e ppena peenei he vahao hokotahi koi i roto te hetau hakaatoa. Aia e me ki too ni toto no haere ma aia no hoki ake TeAtua ki ssoro na hai sara aia ia ma na hai sara te kanohenua raa ni ppena tera laatou se illoa ma laatou e isi raa.

⁸ TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai pera ma na tiputipu ki oo no ttæi i te Kina e Tapu Kkini raa se ki taaraki, e mee te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa koi tuu koi. ⁹ Na mee nei hakaatoa e huri mai na mee te saaita nei. Na mee nei e huri mai pera ma na manu laatou e hoki ake TeAtua pera ma ni hoki raa se lavaa te ssoro na hatu manava na hakattina ana raa ki matahua hakamaoni, ¹⁰ maitaname na kai, na vai ia ma na mee e me ki mee laatou ki matahua raa ni mee koi te tinotama. Na tuaa i te yahi na mee te tinotama raa e me ki mmoe koi ki tae te saaita TeAtua e hakamoe na tuaa vahao nei raa.

¹¹ Emeia Krais ku oti te hamai pera ma he Maatua Hakanaaniu i na tiputipu taualleka tera ku ttæi mai raa. Te Paa Hare e Tapu Aia e uata raa e tauareka roo, ia e hakanaaniu tera se hai tama te maarama nei ni hakatuu, ia te Paa Hare e Tapu raa seai ma he mee e tipu ake te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei. ¹² Jisas ni haere no uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi koi, ia teenaa ko te vahao hokotahi koi Aia ni uru

i te kina raa, tena Aia ni se too na toto na manu raa no haere ma Aia ki mee mo hoki, e meia Aia e haere ma te toto Aia raa ki lavaa Aia te too te ora e ora tahi raa ma taatou. ¹³ Na maatua raa e me ki too na toto na manu raa* ia ma na rehu te punua bulmakau laatou ni ttuni raa no tapitapi i aruna na tama se matahua raa, tena na mee nei e me ki ssoro na hai sara na tama nei i taha ki matahua na tama nei. ¹⁴ Te mee nei e hakamaoni, maitaname te toto Krais raa e hai mahi roo! I na mahi TeAnana Tapu, Krais e hoki mai Aia Hokoa pera ma Aia ko te hoki hakamaoni TeAtua. Te toto Aia raa e me ki tokonaki na hakataakoto ki se mamannatu na mee sakkino ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua e ora raa.

¹⁵ I te hakataakoto nei, Krais ko te Tama e hakatonu te tattara e ivi vahao nei raa no tonu ma ki lavaa na tama TeAtua ni kannraa te too na hoki e ttapu Aia ni tattara mai raa. Te mee nei e me ki hakamaoni e mee e isi te tama ni mate ki hakassao na tama i taha ma na hai sara laatou ni ppena i te vahi te tattara e ivi kaamata raa.

¹⁶ Kame he tama e maanatu ma koai e me ki ttino na hekau aia raa te saaita aia e mate, tena aia e me ki hakammau i roto he launiu na inoa na tama e me ki ttino na hekau raa, tena na tama nei e me ki ttino koi na hekau nei kame te tama raa ku mate hakamaoni, ¹⁷ Maitaname te tattara raa e me ki se hakammaha ria, te saita te tama raa koi ora, tena te tattara kaamata raa ku hai mahi koi i muri Aia ni mate raa. ¹⁸ Tera hea te tattara kaamata raa e ivi e mee na toto na manu laatou e too mo hoki raa. ¹⁹ Te kaamata roo Moses ni tattara ake te kanohenua raa na tattara hakaatoa e mmoe i roto na tuaa raa. Tena ki

---

* **9:13** 9.13 na manu nei ko na gout ma na bulmakau

oti aia ki too na toto na manu raa no hilo ma na vai raa no oti, tena aia ki too te paa raraa te hisop e rii te uka e mmea e ssiri i na huruhuru na sipsip raa no hakassuu i roto te toto e hilo ma te vai raa no tapitapi na mee i aruna te Launiu na tuaa raa ia ma te kanohenua raa hakaatoa.

²⁰ Tena Moses ki meake, “Teenei ko te toto tera e mee no hakamaoni te tattara TeAtua ni kou atu kootou te aho nei ki tauttari raa.” ²¹ Tena Moses hoki ni tapitapi na toto raa i aruna te Paa Hare e Tapu raa ia ma na mee hakaatoa e lotulotu raa.

²² Hakamaoni, i te vahi na tuaa raa, te toto raa e taapiri koi ki mee na mee hakaatoa ki matahua, tena na hai sara raa e me ki ssirihia koi kame te toto raa e kkoo.

Krais e hoki mai te ora Aia raa ki ssoro na hai sara

²³ Na mee i roto te Paa Hare e Tapu raa e ssau koi pera ma na mee i te vaelani tera e isi na mateara ki mee laatou ki matahua raa. Emeia na mee i te vaelani raa e tau roo te isi te ara e tauareka ki mee laatou ki matahua.

²⁴ Maitaname Krais ni se uru i roto te Kina e Tapu Kkini na tama te maarama nei raa e hakatuu ma na rima laatou ma ki ssau pera ma te Paa Hare e Tapu hakamaoni e tuu i te vaelani raa. Aia e haere i te vaelani, tena te saaita nei Aia ku tuu i mua na karemata TeAtua no tattara ake i te vahi taatou. ²⁵ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e me ki uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi i roto te hetau ma na toto na manu. Emeia Krais se uru i roto te kina raa no hoki mai Aia Hokoia tammaki na vahao. ²⁶ Peeraa ki seai raa Aia e me ki hakalono llihu tammaki roo na vahao kaamata mai roo i mua haere no tae te aho

nei. Emeia e mee te saaita na mee hakaatoa ku oo mai te hakaotioti, tena Aia ki hakahura mai koi te vahao hokotahi no mate ki ssoro na hai sara na tama hakaatoa i taha. ²⁷ Na tama hakaatoa e me ki mmate koi te vahao hokotahi, tena ki oti TeAtua ku hakatonutonu na tama naa. ²⁸ Ia tena e ssau hoki e mee Krais e mate te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara tammaki na tama raa. Te vaakai mai Aia te hakarua na vahao raa se hamai ki ssoro na hai sara, e meia ki tokonaki na tama e hakattari ma Aia e me ki hamai raa.

10

¹ Na tuaa na Jiu raa se huri mai te kaatoa ia ma te taualleka na mee hakamaoni raa. Na tuaa raa e huri mai hakamarie te taualleka na mee e me ki oo mai i muri raa. Na maatua raa e tauhano te hoki na hoki raa roo koi te hetau ma te hetau. Kaa na tuaa i te vahi na hoki raa e me ki mee na tama ki matahua peehee ki oo ake na tama raa i TeAtua? ² Kame na tama e lotulotu TeAtua raa ku matahua hakamaoni ma na hai sara laatou raa, tena na tama raa e me ki se lavaa te mamannatu hoki na hai sara laatou raa, tena na hoki hakaatoa ku mee ki hakaoti ria. ³ Ia e ssau hoki, na hoki te hetau ma te hetau raa e me ki mee na tama raa ki mannatu na hai ssara laatou raa. ⁴ Maitaname na toto na manu raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i taha.

⁵ Tera hea te saaita Krais ni mee ma ki hamai i te maarama nei raa, Aia e meake TeAtua ma: “Akoe se hihai na hoki ia ma na manu e ttuni raa, e meia Akoe e tanattana te tinotama Anau.

⁶ Akoe se hihai na hoki na manu e ttuni hakaatoa i aruna te olta raa ia ma na hoki e me ki ssoro na hai sara i taha raa.

⁷ Tena Anau e meatu Akoe,

'Teenei Anau e me ki ppena hea Akoe TeAtua e
hihai,
e ssau pera ma hea te Launiu Tapu raa e taataa
iaa Anau."

⁸ Te kaamata raa Aia e mee ma, "Akoe se hihai, ia
se hihia na hoki ia ma na manu e ttuni i aruna te
olta ki ssoro na hai sara na tama raa i taha." Aia
e tattara ake peenei, niaina ma na maatua raa e
ppena tautari hea na tuaa raa e tattara. ⁹ Tena ki
oti Aia ki meake, "TeAtua, teenei Anau e hamai
kippena hea Akoe e hihai." Tena TeAtua e me ki
peesia na tiputipu i mua ki hoki na hoki raa i taha,
tena ku kou mai Krais ki sui te sao na hoki i mua
raa. ¹⁰ E mee Jisas Krais ni ppena hea TeAtua e
hihai Aia ki ppena raa, tena taatou hakaatoa ku
matahua ma na hai sara taatou i te hoki mai Aia
te tinotama Aia raa te vahao hokotahi koi ki ssoro
na hai sara taatou raa.

¹¹ Na maatua na Jiu raa hakaatoa e lotu tahi,
tena ki hoki ake na hoki raa roo koi, te aho ma
te aho tammaki na vahao; e meia na hoki raa se
lavaa te ssoro na hai sara raa i taha. ¹² Emeia
Krais e hoki te hoki hokotahi koi ki ssoro na hai
sara i taha, ia te aho nei, te hoki naa e me ki hai
mahi roo no tae te hakaoti, tena Aia ku noho i te
vahi laaua TeAtua. ¹³ Aia e me ki noho i te kina
raa no hakattari te saaita TeAtua e tuku na tama
e kiri lloto Aia raa i raro na tapuvae Aia pera ma
he tuai. ¹⁴ Tena Krais e mee na tama ku matahua
i taha ma na hai sara laatou raa no ttonu tahi ma
te hoki hokotahi koi.

¹⁵ Tena TeAnana Tapu raa hoki e kou mai
taatou te hakamaoni. Te kaamata Aia e mee ma:

¹⁶ "TeAtua e tattara mai ma,
Iroto na aho e oo mai i muri raa.

Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi ma na tama naa.

Anau e me ki tuku na tuaa Anau raa i roto na hatumanava na tama naa,
tena ku taataa hoki na tuaa raa i roto na kapuroro na tama naa.’”

17 Tena TeAtua ki meake ma,

“Anau se lavaa hoki te maanatu na hai sara ia ma na mee sakkino na tama nei ni pprena raa.”

18 Tena te saaita nei na hai sara hakaatoa ku oti te ssorohia, tena ku se isi hoki na hoki ma ki ssoro na hai sara raa.

Taatou ki oo ki tappiri taatou TeAtua

19 Aku taina ma aku kaave, te toto Krais raa e hakattana taatou hakamaoni ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa. **20** Aia ni taaraki te mateara te ora vahao nei raa ma taatou i te kina e tapu e ppui te paamaro raa, tena te mateara naa ko te tinotama Aia. **21** Taatou e isi te Maatua Hakanaaniu e hakamaatua i roto te hare TeAtua.

22 Tena taatou ki oo ake ki tappiri taatou iaa TeAtua ma na hatu manava e ttonu ia ma na hakattina hakamaoni, e mee Aia ku oti te ssoro na hakataakoto ia ma na tinotama taatou raa ma te vai no matahua. **23** Taatou ki ttaohi mmau na hakattina taatou e tattara raa, maitaname taatou e lavaa te hakattina TeAtua ki kou mai hea Aia ni tattara mai raa. **24** Tena taatou ki mannatu hoki alaa tama ki tokonaki alaa tama ki huri ake te laoi, tena ku pprena na mee taualleka. **25** Taatou

ki se tiaki te tiputipu te hakutukkutu ma alaa tama te lotu pera ma alaa tama e pprena raa. Emeia taatou ki tattara hakapurupuru ake alaa tama, maitaname kootou ku kkite pera ma te Aho TeAriki raa ku taapiri mai koi.

²⁶ Maitaname ku se isi te hoki ki ssoro na hai sara i taha kame taatou e tauhano koi te ppena na mee e ssara i muri taatou ku oti te llono na tattara te hakamaoni raa. ²⁷ Emeia te mattaku ki nnoho no ttari te Aho te Hakatonutonu raa ia ma te mattaku te ahi e me kittuni na tama hakaatoa e hakataukaa ma TeAtua raa koi moe koi i roto taatou. ²⁸ Na tama se tauttari na tuua Moses raa e taaia ria no mmate, se isi te alloha kame tokorua seai naa e llava na tama e oo ake ma te tattara hokotahi. ²⁹ Kaa na tama e hakataukaa ma te Tamariki TeAtua raa? Kaa na tama e mannatu ma te toto te tattara e ivi TeAtua raa he mee vare raa? Kaa na tama e hai na haeo TeAnana Tapu raa? Kootou ki nnoho no mannatu na haeo na tama nei e me ki too tautari hea laatou ni ppena raa! ³⁰ Maitaname taatou e illoa te Tama e mee ma,

“Anau e me ki vaakai muri te sara,
ia e me ki taui muri te haeo”.

Taatou e illoa hoki te Tama e mee ma,
“TeAtua e me ki hakatonutonu te kanohenua Aia
raa.”

³¹ Te mee nei e hakamataku kame taatou e hakatonutonu ria i TeAtua e ora tahi raa.

³² Auu se ssiri na hainattaa kootou ni ttiri i roto na ora kootou i mua te saaita kootou ni too kaamata roo te maahina TeAtua raa, ia kootou e hakalono llihu tammaki na vahao, e meia kootou se maoha i na hainattaa kootou ni ttiri raa. ³³ Kootou e isi na vahao e haru haeo ria, ia e mee ria hakahaeo roo i mua na karemata na tama, tena alaa saaita kootou e tanattana ki hukui ma na tama e ttiri na hakalono llihu nei raa hoki. ³⁴ Kootou e too na hakalono llihu na tama karapusi raa, tena te saaita na hekau kootou raa ku too ria hakaatoa, kootou e kkumi hemu koi no

noho hihhia, maitaname kootou e illoa pera ma kootou e me ki ttino na mee roo taualleka tera e me ki mmoe tahi na vahao hakaatoa raa.

³⁵ Auu se tiaki na hakattina kootou raa, maitaname e isi na tuhana e llahi TeAtua e me ki kou atu. ³⁶ Kootou ki varatoa te nnoho ki lavaa kootou te ppena hea TeAtua e hihai raa, tena ku too hea Aia ni tattara raa. ³⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Tena se roroa,

te Tama ma Aia e me ki hamai raa e me ki hamai; Aia se lavaa te nnahe hoki.

³⁸ Kootou na tama Anau e ttonu tahi raa e me ki hakattina,
tena kootou e me ki ora;
e meia kame ni tama ku vakkai muri na tiputipu laatou i mua raa,
tena Anau e me ki se hihia i na tama naa.”

³⁹ Taatou seai ma ni tama e vakkai muri, tena ku oo no llano. Emeia taatou e isi na hakattina, tena taatou e me ki tokonaki ria hoki ki ora.

11

Na tama e isi na hakattina e llahi

¹ Taatou e me ki isi na hakattina kame taatou e varatoa te nnoho no hakattari na mee e me ki kapihi mai i muri raa, ia ki hakattina hoki pera ma taatou e me ki too na mee taatou se kkite raa.
² Aaraa ko na hakattina na tama i mua raa ni mee TeAtua no hihia.

³ Na hakattina taatou raa e mee taatou no illoa ma TeAtua ni tattara koi, tena na mee hakaatoa roo ki ttipu ake, tena na mee taatou e kkite raa e pena mai i na mee taatou se kkite raa.

⁴ Teenaa ko te hakatina Abel raa e mee aia no hoki ake TeAtua te hoki e raka i aruna te hoki

Kein raa. Tena TeAtua ku too Abel pera ma he tama e tonu tahi e mee na hoki aia raa. Ia niaina ma Abel ku mate, e meia na tattara te hakatina aia raa koi tattarahia koi te aho nei.

⁵ Teenaa ko te hakatina Enok raa e mee aia ki se mate. Emeia Enok e too ria ma te ora no kkave TeAtua i te vaelani raa, maitaname se hai tama ni lave tama raa e mee TeAtua ni too tama raa no kkave i aruna. Te Launiu Tapu raa e tattara ma TeAtua e hihia roo i na tiputipu Enok raa i mua tama raa ni too ria no kkave i aruna. ⁶ Se hai tama e lavaa te mee TeAtua ki hihia kame aia se isi te hakatina, maitaname na tama hakaatoa e oo ake TeAtua raa e hakattina pera ma TeAtua e ora, ia e me ki kou ake na tuhana na tama e sesee Aia raa.

⁷ Teenaa ko te hakatina Noa raa e mee aia ki tautari na tattara hakamattaku TeAtua ni tattara ake aia i na mee e me ki kapihi ake i muri tera aia se kite raa. Aia e hakarono na tattara TeAtua raa, tena aia ki pena te vaka e rahi ki tokonaki laatou hai maatua. Tena i te hakaotioti, na tama te maarama nei raa ku hakatonutonu ria, e meia TeAtua e too Noa pera ma he tama e tonu tahi e mee aia e hakatina.

⁸ Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hakarono no tautari te kanna TeAtua raa te saaita TeAtua ni meake aia ki haere i te henua Aia e tattara ma ki kou ake Abraham raa. Abraham e tiaki te henua aia raa no haere, ia aia se iroa ma aia e haere i hee. ⁹ Te hakatina aia raa e mee aia no noho pera ma he manu siri i te henua na tama tera TeAtua e meake ma Aia e me ki kou ake ma Abraham raa. Abraham e noho i roto na hare taporo, e ssau hoki pera ma Aisak laaua ma Jekop raa, tokorua TeAtua e tattara ma Aia e me ki kou ake te henua raa hoki. ¹⁰ Maitaname

Abraham e noho no ttari te matakaina e rahi TeAtua e me ki pena raa, te matakaina raa e tuu i aruna na pou e mmau tahi roo.

¹¹ Tena te hakatina Abraham raa e mee aia ki isi na tamalliki, niaina ma aia ku matua haeo roo, tena Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki. [Sara e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ku mee no hai tama, niaina ma aia ku se lavaa te isi na tamalliki.] Sara e hakatina ma TeAtua e me ki ttaohi mmau na tattara Aia raa. ¹² Niaina ma Abraham ku matua haeo roo, ia ku taapiri hoki ki mate, e meia i te tama hokotahi nei koi, tena na hai mokopuna aia raa ku tammaki roo pera ma na hetuu i te vaelani, ia e tammaki hoki pera ma na kerekere vaa tai tera se hai tama e lavaa te ppau raa.

¹³ Na hakattina na tama nei e ivi roo i te kaa-mata haere no tae te saaita laatou ku mmate raa. Na tama nei se too na mee TeAtua ni tattara ma ki kou ake raa, e meia na tama nei e hihhia roo te saaita laatou ni kkite na mee TeAtua ni tattara ake te saaita laatou koi mmao roo, tena ki tattara ake pera ma laatou ni manu siri e nnoho na henua na tama i roto te maarama nei. ¹⁴ Na tama e tattara na tattara peenei raa e huri ake pera ma laatou e sesee he henua ma laatou ki nnoho. ¹⁵ Peeraa laatou ki mamannatu haimahi te henua laatou ni tiaki no oo i taha raa, peeraa laatou e me ki vakkai muri. ¹⁶ Emeia na tama naa e hihhai ma laatou ki nnoho te henua tauareka i te vaelani raa. Tena TeAtua hoki se napa te kannna ma Aia ko TeAtua na tama naa, maitaname Aia ku oti te tanattana te matakaina na tama naa.

¹⁷ Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hoki ake Aisak pera ma he hoki te saaita

TeAtua ni hahaaite aia. Abraham ko te tama TeAtua ni kou ake te tattara hakamaoni raa, e meia aia e tanattana ki hoki ake te tamariki aia raa pera ma he hoki. ¹⁸ TeAtua ni meake Abraham ma, “Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak.” ¹⁹ Abraham e hakataakoto ma TeAtua e lavaa te hakaora muri Aisak i taha ma te mate, ia tena anau e meatu kootou, Abraham ni too muri Aisak i taha ma te mate.

²⁰ Teenaa ko te hakatina Aisak raa e mee aia ki hakatapu Jekop laaua ma Iso ki kou ake he tauareka ma tokorua raa i muri.

²¹ Teenaa ko te hakatina Jekop raa e mee aia ki hakatapu tokorua na tamalliki Josep raa i mua aia e mate. Aia e hakapare te laakau aia e hahaere ma aia raa, tena kilotu ake TeAtua.

²² Teenaa ko te hakatina Josep raa e mee aia ki tattara i mua aia e mate pera ma na tama Israel raa e me ki oo i taha ma Isip, tena aia ki tattara ake hoki hea na tama raa e me ki mee i te tinotama aia raa.

²³ Teenaa ko te hakattina na maatua Moses raa e mee laaua ki huu te tamariki raa no tae e toru na marama. Tokorua raa e kkite pera ma te tamariki raa e tiputipu laoi roo, tena laaua ku se isi na mattaku no seu te tuaa te tuku raa.

²⁴ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se hihai ma aia ki kanna ria pera ma he tamariki te taukupu te tuku te saaita aia ni homo ake raa.

²⁵ Aia e hihai ki hakalono llihu ma te kanohenua TeAtua raa, tena aia se hihai ki hihia i na hai sara paa saaita koi. ²⁶ Te maanatu aia ma ki hakalono llihu peeraa ma te Mesaia raa e raka roo i aruna ma na mee taualleka hakaatoa i roto Isip

raa, maitaname aia e kkira tahi koi i na tuhana e mmoe mai i muri raa.

²⁷ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se matakua ma te tuku raa e roto, tena aia ki tiaki Isip. Aia e kkahu ma aia e kite TeAtua, tena aia ki kkaro te vaakai Isip. ²⁸ Aia e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ki tanattana te kai te Pasova raa, tena ki meake na tama raa ki pallai na pou raa ma na toto ki se lavaaa te Ensel te Mate raa e taa na arapou na tamalliki Israel raa.

²⁹ Teenaa ko na hakattina na tama Israel raa e mee laatu no oo vaa runa te kina e pakupaku i roto te Lottai e Mmea raa, tena te lottai raa ku hamai no uhi na tama Isip raa te saaita na tama raa ni oo atu hoki vaa roto te lotai raa.

³⁰ Na tama Israel raa e hakattina hakamaoni, tena na taupaa te matakaina Jeriko raa ki hhina i raro te saaita laatu ni hahaere alleha te matakaina raa e hitu na aho.

³¹ Teenaa ko te hakatina Rehap raa e mee aia ki se taia ria no mate hakapaa ma na tama se tautari TeAtua raa, maitaname aia e too hakaraoi roo na tama Israel e haere matamata hemuu raa.

³² Eaa, anau ki haere koi no haere? Te saaita nei e popoto roo, tena anau se isi te saaita ki tattara atu na tama pera ma Gidion, Barak, Samson, Jefta, Devit, Samuel ia ma na profet raa hoki. ³³ Na tama nei e hakattina hakamaoni TeAtua, tena ki oo no ppuhu no taa na tama na kanohenua e llahi raa. Na tama nei e ppena na mee e ttonu, tena ki too hea TeAtua ni tattara ake raa. Na tama nei e ppui na maihu na manu kaittama raa, ³⁴ ia e tinai na ahi e vvela roo, tena e hakassao ria no se taaia ria no mmate. Na tama nei ni mee raa e matanaennae, e meia te saaita

nei na tama nei ku ivi, ia na tama nei e hai mmahi i roto na taua, tena ki taa na tama haeo alaa henua raa no mmate.

³⁵ Na hhine i mua raa e hakattina hakamaoni TeAtua, tena na llave ana laatou ni mmate raa ku ora muri hoki.

Alaa tama se hihhai ma laatou ki ttana, tena ku taaa ria hakahaeo roo no mmate ma kilavaa laatou te too muri te ora e tauareka raa. ³⁶ Alaa tama e tataussua ria, tena ki riki ria, ia alaa tama e haihai ria na seni no ppono i na hare karapusi.

³⁷ Alaa tama e maka ria na hatu, ia alaa tama e tutia ria no mmotu lottonu, ia alaa tama e mmate i na paraamoa. Na tama raa e hahaere ma na hekau laatou e pena na kiri na sipsip ia ma na kiri na gout raa. Alaa tama e tutuu haeo, ia e hakalono lilihu, ia e meemee ria hakahaeo ria roo.

³⁸ Te maarama nei se tauareka ma laatou! Na tama naa e hahaere huri koi pera ma ni manu siri i na kina e tuu mahoa, na mouna, ia e nnoho i roto na rua na vahi na mouna ia ma na rua i roto te kerekere.

³⁹ TeAtua e hihai roo na tama nei hakaatoa e mee na hakattina laatou raa! Emeia laatou se hai tama ni too hea TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou ake raa, ⁴⁰ maitaname TeAtua ku oti te penapena te hakataakoto e tauareka roo ma taatou. Te hakataakoto Aia raa e mee pera ma kame taatou e nnoho hakapaa, tena taatou e me ki ttonu roo hakamaoni.

12

Tauttari na tiputipu Jisas

¹ Ia tena i te vahi taatou; taatou e isi roo tam-maki na hakattina ana e nnoho na vahi hakaatoa

no matamata mai. Tena taatou ki peesia na mee hakaatoa e ttuu mai i mua ia ma na hai sara taatou se lavaa te peesia raa, tena taatou ku hai na mahi ki huro te haiva koi moe mai i mua raa.

² Taatou ki kkira tahi koi na karemata taatou raa iaa Jisas, te Tama taatou ni hakattina i te kaamata haere no tae te hakaoti raa. Emeia Jisas ni se napa i na hakalono llihu Aia e me ki too raa, e mee te hihia e moe hakattari mai Aia raa, ia Aia se mamaanatu tammaki hoki i te mate Aia i aruna te kros raa, tena te saaita nei Aia ku noho i te vahi laaua i te Nohorana TeAtua raa.

³ Mannatu na hakalono llihu Aia ni isi raa, ia te varatoa Aia te noho ma na tama e haeo Aia raa! Ia tena auu se tipuaina no tiaki na hakattina kootou raa. ⁴ Kootou e ppuhu roo na mahi ma ki peesia na tiputipu sakkino raa, e meia se hai toto ni llee i te ppuhu kootou ni ppuhu raa.

⁵ Kootou ku ssiri na tattara hakapurupuru TeAtua ni tattara atu kootou pera ma ni tamalliki Aia raa? “Taku tama, hakarono roo kame TeAtua e hakatonu akoe,

ia auu se mamaanatu tammaki kame Aia e hai atu akoe.

⁶ Maitaname TeAriki e poroporo na tama hakaatoa tera Aia elaoi raa,

tena ku hakatonu na tama hakaatoa Aia e too pera ma ni tamalliki Aia raa.”

⁷ Kootou ki nnoho hakavaratoa te saaita na tamana kootou raa e poroporo atu kootou, maitaname TeAtua e me ki poroporo atu kootou hoki pera ma ni tamalliki Aia. Eaa, e isi te tamariki ni se porohia te tamana aia? ⁸ Na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e porohia hakaraoi roo, ia kame kootou se porohia i na tiputipu taualleka, tena

kootou seai ma ni tamalliki Aia hakamaoni, e meia kootou ni tamalliki e hhura mai i aho. ⁹ Na tamana taatou te maarama nei raa e poroporo mai taatou, tena taatou e hakammaha hoki na tama raa. Kaa taatou e me ki hakammaha pee-hee te Tamana taatou e tapu raa ki ora taatou! ¹⁰ Teeraa he meana koi na tamana taatou raa e poroporo mai taatou ma ki hakatonutonu taatou, e meia TeAtua e poroporo mai taatou ma kittapu na ora taatou, ki lavaa taatou te ssau pera ma Aia. ¹¹ Na saaita taatou e hakatonutonu ria raa, taatou e mee ma te mee raa e mee taatou no haeo, tena taatou ku se hihhia. Emeia i muri, na tama ni too na poroporo e hainattaa raa ku nnoho na ora e taualleka roo.

Lollohi hakamattonu na ora kootou

¹² Sausau na rima ttahi kootou naa, tena ku hakamakkaa na vae kootou raa ki se makkau na hukui na turi raa. ¹³ Hahaere na mateara e ttonu raa ki se lavaa te vae e takoto se llono raa te mate, tena te vae naa e me ki tauareka.

¹⁴ Hahaivi ki nnoho taualleka kootou ma na tama hakaatoa, tena ku hahaivi ki nnoho na ora e ttapu, maitaname se hai tama e lavaa te kite na maihu TeAriki kame te ora aia raa se tonu. ¹⁵ Kootou ki hakamattonu, ki se hai tama kootou e huro i taha ma te laoi TeAtua raa. Lollohi ka oti alaa tama kootou ku mee pera ma na laakau e mmara tera e hhomo no mee tammaki na tama ki hakalono liliu raa. ¹⁶ Hakamattonu ki se hai tama e tauttari na tiputipu se ttonu, ia se isi na hakattina pera ma Iso te tama ni kou ake na mahi aia pera ma he arapou raa iaa Jekop, e mee koi aia e hikai raa. ¹⁷ Kootou e illoa pera ma i muri aia ku hihai ki too muri na mahi aia raa. Emeia

aia ku se lavaa, tena aia ku se hai ara hoki e lave te too muri na mahi aia raa, niaina roo ma aia e tani no kainno ake te tamana aia raa.

¹⁸ Kootou se kittaee roo i na mee kootou e tau te kkite no ttaohi ma na rima kootou raa pera ma na tama Israel raa. Na tama raa ni oo no ttae i te kina te mouna Sainai raa no kkite te mouna raa e ura, tena ki kkite te kina raa ku pouri roo, tena ki kkite te matani hai mahi roo ku maairi, ¹⁹ tena ki llono te puu raa e iri, tena ki llono te reo te Tama raa. Te saaita na tama raa ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo, tena ki kainno ake te reo raa ma laatou ku se hihhai ki hakallono hoki teeraa tattara, ²⁰ maitaname laatou ku se lavaa te amo te tattara te reo raa e meake ma, “Kame he tama e ttaohi, seai naa he manu e haere no hakattiri ake te mouna nei, te tama naa, seai naa te manu naa ki maka ria ki mate.” ²¹ Hea laatou e kkite raa e hakamataku roo, tena Moses ki meake, “Anau e porepore roo taku mataku!”

²² Emeia kootou ku ttae i te Mouna Saion, te matakaina e rahi TeAtua e ora raa, teenaa ko Jerusalem te matakaina i te vaelani tera e isi tammaki na simata na ensel raa. ²³ Kootou ku ttae i te kina na tama e me ki nnoho no hihhia ma te arapou TeAtua raa, na tama tera na inoa laatou raa e mmau i te vaelani raa. Kootou ku ttae i TeAtua, te Tama e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa, tena ku mee na anana na tama taualleka raa ki ttonu tahi. ²⁴ Kootou ku ttae ia Jisas, te Tama e hakapaa taatou ma TeAtua ma te tattara e ivi vahao nei raa, ia ku ttae hoki i te kina na toto Aia ni kkoo tera e isi te hakataakoto e rahi roo e raka i aruna ma te toto Abel raa.

²⁵ Kootou ki hakamattonu, auu se kkaro te hakallono Tama raa e tattara atu. Na tama e

kkaro te hakallono na tuaa Tama raa ni tattara atu i te maarama nei raa se lavaa te hakassao i taha. Kootou e kkahu ma kootou e lavaa te hakassao kame kootou se hakallono na tuaa te Tama i te vaelani raa ni tattara atu kootou raa?

²⁶ Te saaita naa, te reo te Tama raa e ruru te maarama nei hakaatoa, e meia te saaita nei Aia ku kou mai te hakamaoni ma,

“Anau se lavaa te ruru te maarama nei hokoia. Anau e me ki ppena hakaraoi,

e meia Anau e me ki ruru te maarama nei ma te vaelani raa hoki.”

²⁷ Te tattara “hakaraoi” raa e huri mai pera ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa e me ki ruru ria no peesia, tena na mee se lavaa te ruru ria e me ki mmoe.

²⁸ Taatou ki hakammaha TeAtua e mee te Nohorana taatou e too raa se lavaa te ruru ria. Taatou ki hakammaha no lotu ake TeAtua i na tiputipu hakamaoni te lotu tera e me ki mee Tama raa ki hihia raa, ²⁹ maitaname TeAtua he ahi hakamaoni e lavaa te seu na mee hakaatoa.

13

Na tiputipu e mee TeAtua ki hihia

¹ Kootou ki tauhano te laoi te tama ma te tama pera ma ni tama hakamaoni te lotu. ² Mannatu no hakkoro na tama alaa henua ki oo atu na hare kootou raa. E isi na tama e ppena peenei, tena laatou se illoa ma laatou e hakkoro hoki na ensel. ³ Mannatu na tama e nnoho i roto na hare karapusi raa pera ma kootou e nnoho ma na tama raa i roto te hare karapusi. Mannatu na tama e hakalono llihu raa pera ma akoe e hakalono llihu hoki ma na tama raa.

⁴ Na tama hakaatoa ki mannatu hai mahi i te vahi te avana, tena na taanata ia ma na hhine raa ki hakamaoni i laaua hokolaaua. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama e ppena na tiputipu sakkino ia ma na tama ku se hakamaoni i te avana laaua raa.

⁵ Auu se mannako sileni i roto na ora kootou, tena kootou ki hihhia koi hea kootou e isi. Mai-taname TeAtua e tattara ma, “Anau se lavaa te haere i taha ma akoe: Anau se lavaa te tiaki akoe.” ⁶ Taatou ki se mattaku, tena taatou ku tattara ma,

“TeAriki* ko te Tama e tokonaki anau,
Anau se lavaa te matakua.

Hea na tama e lavaa te ppena iaa anau?”

⁷ Mannatu na tama hakamattua kootou i mua raa, na tama tera ni tattara atu na tattara TeAtua raa i kootou. Mannatu na ora na tama raa ni isi haere no tae te saaita laatou ku mmate raa, tena kootou ku tauttari na hakattina na tama raa. ⁸ Jisas Krais e ssau te aho nei, taiao ia ma na aho roo hakaatoa.

⁹ Auu se tiaki na akoako e kkee raa ki hakattaki kootou i taha ma te hakatina hakamaoni raa. E tauareka TeAtua te kou mai na hakattina taatou, ia seai ma ki tauttari na tuaa e tattara i te vahi na kai raa. Na tama e tauttari na tuaa nei raa se isi te tokonaki laatou e too i na tuaa raa.

¹⁰ Na maatua e hehekau i roto te kina e lotulotu raa se isi na mahi ki kkai na hoki e mmoe i aruna te olta raa. ¹¹ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e too na toto na manu raa no kkave i te Kina e Tapu Kkini raa ki hoki ake mo hoki ki ssoro na hai sara: e meia na tinotama na manu raa e me ki

---

* **13:6** 13.6 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto te Launiu na Rue 118.6. I roto i te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi te inoa TeAtua ko Jihova

ttuni ria i mmao i taha ma te matakaina. ¹² Teenei ko te hakataakoto hokotahi nei koi, tena Jisas e kkave no mate hoki i taha ma te matakaina raa ma ki lavaa te toto Aia raa te ssoro na hai sara na tama raa i taha ki matahua na tama raa. ¹³ Taatou ki oo i taha ma te matakaina no ttiri Tama raa ki nnapa taatou hakaatoa ma Tama raa. ¹⁴ Maitaname taatou se isi te matakaina e ttino hakamaoni i roto te maarama nei; taatou koi sesee koi te matakaina e me ki hamai raa. ¹⁵ Ia taatou ki lotu tahi ake TeAtua pera ma ni hoki i te inoa Jisas, teenaa ko na hoki taatou e kou ake ma na maihu taatou pera ma Jisas ko TeAriki raa. ¹⁶ Auu se ssiri ki ppena na mee taualleka ki tokonaki alaa tama, maitaname aanei ko na hoki e mee TeAtua ki hihia.

¹⁷ Hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena ku tauttari na tattara na tama naa. Na tama naa e lollohi na anana kootou, ia se hai vahao e hamalollo maitaname na tama naa e me ki tattara ake TeAtua na uata laatou raa hakaatoa. Kame kootou e tauttari na tama naa, tena na tama naa e me ki ppena hakaraoi roo na uata laatou raa, kame seai, na tama naa e me ki uata ma te alloha, tena te uata na tama naa se lavaa te tokonaki kootou.

¹⁸ Tauhano te lotu ma maatou. Maatou e illoa ma maatou e isi na hakataakoto taualleka, maitaname maatou e hihhai ki ppena na mee e ttonu na vahao hakaatoa. ¹⁹ Tena anau e kainno atu kootou ki lotu ake TeAtua ki kauna ria atu anau ki vaakai atu kootou vahao nei.

Te lotu hakaoti

²⁰ 21 TeAtua e hakaora Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate, Aia ko te Tama Hakanaaniu e rorohi na sipsip raa, tena te toto Aia raa e

tokonaki hai mahi roo taatou no mee na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai taatou raa no ivi. Tena te noho laoi TeAtua raa ki kou atu na mee hakaatoa kootou e hihhai raa, ki lavaa kootou te ppena hea Aia e hihai, tena Aia ki ppena i na ora taatou raa hea Aia e hihai i na mahi Jisas Krais. Taatou ki hakammaha Krais na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

²² Aku taina ma aku kaave, anau e kainno atu kootou ki nnoho hakaraoi no hakallono na tattara hakapurupuru nei; te launiu anau e taataa atu kootou nei se roroa avare. ²³ Anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma Timoti, te taina taatou raa ku oti te uhu ria i taha ma te hare karapusi. Kame aia e hamai vave, tena anau e me ki too aia ki oo atu maaua te saaita anau e haere atu no mmata kootou raa.

²⁴ Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na tama hakamattua taatou raa hakaatoa ia ma na hakattina ana TeAtua raa hoki. Na taina ia ma na kaave taatou i Itali raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

²⁵ Na mahi TeAtua raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Nukumanu

**Nukumanu: Nukumanu (Old Testament)
Olpela Testamen long tokples Nukumanu long
Niugini**

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukumanu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022
54439682-f8e2-586d-98e1-295d02f74287